

je 2000 sežnjev dolga, nikjer nižji kakor 10, včasih pa še višji od 40 sežnjev? Danes smo se peljali 1000 sežnjev po vodi, ktera je bila povsod nar manj 10, sèm ter tjà pa tudi 50 sežnjev široka. Težko de bi se še kje drugod tako čudo našlo! Kje bomo vun prišli, ne vém, morebiti pri Magdalenini jami, morebiti pri Postojnski. In kakšne lepote kamnin se tù pod zemljo vidijo. Kako šumi in bobni včasih voda, ki z visociga slopa pada! Però ni v stanu, vsiga tega popisati!

Radovedni smo na daljno popotovanje in popis vsiga. — Naš gosp. Ferd. Šmidt, iskreni naravoslovec, ga je spremil 800 sežnjev dalje v novo najdeno jamo, ki jo je g. dohtar Haidingerju na čast Haidingerjevo jamo kerstil. Tudi g. kaplan Urbas in g. bibliotekar Kastelic sta se podala k Šmideljnu v Planino v podzemeljsko jamo, precej dalje.

Izid tega preiskovanja bomo častitim bravcam že naznanili. Gosp. dohtar pravi, de je mogoče, stezo skozi in skozi po jami napraviti, po kateri bi zamogli popotniki ob času hude borje iz Planine do Postojne iti, če se bo namreč skazalo, de ste ti jami med seboj zedinjene. Zrak v jami je posebno dober in čist.

Novičar iz slovenskih krajev.*)

Iz Dramiške doline na Štaj. V Šent Jurju pod Rifnikam je bila 25. p. m. volitev župana in podžupanov. Vse je šlo prav po lepim redu in po volji. Posebna hvala gre kantonskimi komisarju Vovku, ki je ljudstvo pri volitvi tako razumljivo podučil, de je vsak vse lahko zapopadel, ako ravno mu je poprej še clo neznano bilo. K žalosti se je pa v Dramni vse nasproti ravnalo; pri takih celo novih napravah bi bilo potreba prostimu ljudstvu vse od konca do kraja razjasniti;

»Kjer ni podučeno,

Tam tud ni prav storjeno.«

Toča nas je hudo namahala na sv. Lorenca dan; od Slovenjiga Gradca noter blizo Horvaške meje je hud oblak veliko kmetov v revšino pripravil. Vina bomo tukaj tako malo pridelali, de še stari možje ne vedó se tako žalostniga leta spomniti. Vse naše zaupanje je skoraj proč; samo eno nas še tolaži, namreč:

»Kjer je naj veči sila

Tam je roka božja naj bolj mila.« J. Sk.

Iz Celja. Okoli Celja in po deželi griža, vsakolétni gost po deželi, hudo razsaja; veliko ljudi je že po njej pomerlo, nezrelo sadje, prehlajenje in nespačetno domače ozdravljanje je tega krivo. Prikazujejo se pa tudi sèm ter tjà znamnja, s kterimi znana indiška ptujka (kolera) prikoračiti ljubi. — Sadja je letas pri nas clo malo; mraz in gosence so ga pokončale. Pripeljali so scer iz Gorice in Vipave nekaj hrušk in na pol zrelega grojzdja, pa prodajajo ga tako drago, de se moramo to léto že odreči, tajistiga kaj pokusiti. — Veliko se govori zdaj od nekiga grajšaka blizo Celja, ki je v Gradcu zapert. Očitna sodba, ki ima kmalo biti, bo razodela, kaj je nad tem.

Iz Gorenskiga.

Razglasite „Novice“, kako pridno se Kamnogiška šola, nje neutrudljivi učenik Andrej Praprotnik in častiti katehet Anton Jerina, obnašajo, kako da si ta dva gospoda neprenehama od léta do léta večji zasluge za njo nabirata. 26. avgusta zjutraj je bilo konec létno spraševanje v imenovani šoli. Popred je bila sv. maša,

lepo péta. Po nji se je spraševanje pričelo. Kakó natanjko in serčno so gospodu učeniku keršanskiga nauka otroci odgovarjali in pričali, da jim beseda iz serca pride živa, občutena, ne le samo v glavo mertvo vtisnjena, ampak prihodnjimu življenju vedno zvesto vodilo! Potem so pridni šolarčki prebirali takó gladko in zapopadljivo, da jih je le veselje bilo poslušati, posebno pak ko so iz bukvic „miloserčnost do živali“ trigovor tako pomenu primerno navglasovaje čitali, da se je bilo čuditi. Računili so tako prav in hitro, da je težko jim bilo slediti. Spise (pisma) vsake baže so vedili speljati takó urno in gotovo, da ni bilo narmanjši napčnosti zavjeti. En fantič je posebno narek (diktando) tak izverstno, brez pogrška in s tako gotovostjo pisal, da se sme posebno pohvaliti. Razlaganje slovnice je vsim tako gladko šlo, da se je njih premedenost vredno skazala. In tako vse, vse, kar je mogoče, da se otroci v enim, v dveh k večimu v treh létih naučiti zamorejo, pri drugih mnogih opravilih, ki jih jim starši še doma pogosto naložujejo.

Kaj pak čem od izverstnih nabranih lepopisnih poskušinj reči, kaj od raznopisnih, kaj od računskih, kaj od narečnih? Vse je hvalevredno, njih zapopadek, kakor izpeljava; prvi otroke o Bogu, o blaženstvu, o slavjanstvu, o pridnosti podučiva, drugi kaže njih marljivost. Neizrečeno veselje mi je v sercu igralo, viditi otročiče jasniga obraza, žarečih oči in prebrisane glave; njih marljivost me je do solz ginila. Tu pridite sèm sovražniki šole in slovenščine s svojim ugovoram, da je otrokam ostudna in nekoristna, da jim je prijetnejši in koristnejši nemščina. Razkadilo se bode kričično vaše govorjenje kot megla o soncu, — o djanski koristi, ki se bode kmalo v zvišani omiki iz slovenskiga poduka pokazala. Sladak mora vonder biti spominj gospodu učeniku, de je blagostojnosti in izobraženja tolikanj otročičev temelj postavil!

Ko je bilo vse spraševanje redno dokončano, so gospod katehet naj pridniši učence in učenke očitno in sicer iz prav lično natisnjenih pervjoh brali. Perve slovenske so, in s stroški gospoda učenika natisnjene. Razvidi se iz njih, da je šola preteklo léto štela 160 učencov in učenk, kterih 69 na nedeljsko šolo spada; razvidi se tudi, da je že mladinska bravnica vstanovljena, ktero 106 mladih bravcov in bravk obiskuje in si v nji lepe nauke pridobuje. — Na zadnje je stopil en fanteč iz srede in je v kratkim prav milim govoru v iménu vsih drugih hvalo in sladki občut izrekel, da si je toljkaj lepih vednosti pridobil; obljubil je, da hoče po njih prihodnjič živeti, in tak trud gospodov učencov poverniti. Pričakovali smo zdaj hvalivniga odgovora in spodbade od predstojnih gospodov poslušavcov, ali ni ga hotlo biti — naj ga pa očitna hvala nadomesti! — To je napredovanje Kamnogiške šole, ki še ne obstoji čez pet lét. Zaslugo naj veči ima po raznih sostavkih v „Vedežu“ dobro znani gospod učenik. Bog ga še dolgo tej šoli obderži, da se prav krepko vstanovi proti nemilim zaveranju šolskiga poduka. Privošili bi mu le boljši prihodke trudu in zaslugi primerne. Naj Vam, — častitljivi gospod! sladka vest in rodoljubje do mile matere Slovenije in do njeniga naroda vaše delo slajša, da bi lep izgled vsim učencam z veseljem ostali! —

Novičar iz Ljubljane.

V Ljubljani gresta že dva imenika nasvetovanih mož, ki naj bi za mestni odbor volili, od rok do rok, in še več jih imamo morebiti pričakovati. Sploh se kaže, de Ljubljančanje pri teh volitvah ne bojo rok križem deržali — in to je prav, ker je ta volitev dovolj imenitna. Pa okolj pošiljanje taciš brez občniga posvetovanja napravljenih imenikov, na kterim je

*) Spet moramo častite g. dopisnike prositi, de nam za zlo ne vzamejo, de smo mógli zavolj pomanjkanja prostora njih dopise nekoliko okrajšati. Sila kola lomi. Zahvalimo se tukaj g. dopisnikom očitno in serčno za prijazno podpiranje »Novice« z mnogimi dopisi; pa le eno prosimo: naj bojo oznanjene prigodbe kolikor je moč kratko popisane, de ena predolga ne ovira več drugih. Dobro in kratko! prosijo Novice, ki bi rade v vsakim listu svojim bravcam veliko povedale. Vred.

po 30 in še po več mož nasvetovanih, bo volitev mende bolj raztréslo kakor zedinilo; treba bi bilo, de bi se volivci vsaciga volitniga reda kjer koli zbrali, se zastran izvolivnih mož posvetovali in po tem posvetu še le imenik deseterih mož sestavili, ki se po tem ponudi volivcam tistiga reda, za kteriga so si tisti možje le nasvetovani, pa ne — kakor nevedneži v vstavnih napravah mislijo — posiljeni. Vsak ima pravico voliti, kteriga koli hoče; pa vsak ni v stanu presoditi lastnosti odbornika, zato je prav in treba, de se ta reč poprej prevdari; takó ravnajo povsod, kjer koli zapopadejo vstavne naprave in postave, ki so zlo razločne od poprejšnjih šeg, — ali žalibog! de je pri nas še veliko tacih ljudi, ki nobeniga zapopadka od vstavniga ravnanja nimajo, in ki vsaciga, ki se vstave derží, že v koš republikanov veržejo, in ki se njih zastarane kite ne derží, sovražijo in natolcujejo!! Vsaka nova reč potrebuje zares dolgo dolgo časa, preden jo ljudje zapopadejo — to nam spričuje očevidno tudi od miliga cesarja podeljena vstavna svoboda. — Z veseljem zvemo, de v Kamniškem kantonu je bilo do 30. p. m. že 67 županij vstanovljenih, in de v Krajnskem kantonu so že vse dogotovljene, in, kakor slišimo, prav dobro. — V saboto je bilo letašnje šolsko léto v podkovijski in živinozdravniški šoli dokončano. Učenci so z lepim govorom, ki ga je učenec Amon, Štajarc, v imenu svojih součencov govoril, od svojih učnikov slovo vzeli. Drugi dan so dobili šolske spričevanja in se veči del na svoj dom podali, kjer bojo svojim sosedam dobra pomoč. Drugo pot bomo naznanili iména in napredek teh učencov, pa tudi njih odhodni govor. — V Ljubljanskim nemškem časniku je dalo začasno vodstvo gimnazijalnih šol na znanje, de 20. in 21. dan t. m. se imajo vsi učenci oglasiti, ki bojo prihodnje šolsko léto v Ljubljani v gimnazijalno šolo hodili; 21. dan t. m. je slovesna sv. maša za poklic sv. duha na pomoč prihodnjiga šolskiga léta. Létaš je tedaj velikih šolskih praznikov pred konec kakor druge léta. — Častiti g. kaplan Puher nam je poslal iz Bleda od njega iznajdeni svitlopis (podobo presv. cesarja in šole in farovža Blejskiga), de ga bomo v Angležko razstavo poslali. Z veseljem smo ga sprejeli in ga bomo po naročilu odrajtali. „Naj gré ta svitlopis umetnost Slovincov med Angleže oznanit — bomo vidili, kaj bojo tam od te znajdbe djali.“ — G. generalvikari Knobleher popotuje z g. profesorjem Metelkotam zdej po Dolenskim, — njegove iz Afrike prinesene reči se pa radovedno ogledujejo v Ljubljanski duhovščnici. Po tem bo prišel mende tudi na Gorensko. — V pondelj zjutraj sta šla skoz Ljubljano Cesarjeva brata Ferdinand in Dragotin v Terst, od kodar se bosta v Atene in Smirno podala.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesar so prišli 29. dan p. m. iz Išeljskih toplíc spet v Šönbrun domú. V Išeljskih toplíc Jih je obiskal prvi Rusovski minister grof Neselrode, kamor se je, berž ko je to zvedel, tudi naš prvi minister knez Švarcenberg podal. Pomenki so bili gotovo važni. — Iz ogerskih denarnih kovačnic so unidan pripeljali na Dunaj 14,000 cekinov in 540,000 dvajsetic. — Sliši se, de mladi sin nadvojvoda Janeza, grof Meran, še le 12 lét star, bo stopil v vojaško službo. — Nadvojvoda Janez pridejo kmalo iz toplíc domú, in bojo deloma v Gradcu, deloma v svojim gradu na deželi stanovali. — Armada, ki na Českih mejah stoji, se bo neki 9. dan tega mesca v ležišu poleg Bilina vkup zbrala. — Pravijo, de vsi cesarski regimentje bojo imeli pri-

hodnjič na okrajkih (Aufschlägen) edíno barvo in bojo enako napravljeni. — Kér je goveja kuga po Ogerskim zlo razširjena, je ministerstvo zapovedalo, de goveda po nobeni drugi poti ne smejo na Dunaj priti, kakor po železnici. Spet se je poterdila stara skušnja, de po Rusih pride vselej goveja kuga v naše dežele, ki je že tavžent in tavžent govéd pomorila. Zdej hvallijo na Ogerskim spet solno kislino (Salzsäure), de je gotovo zdravilo zoper to strašno bolezin, če se je 3krat na dan po 2 lota na vodi daje — pa to je že večkrat poskušeno, pa malo potorjen pomoček. — Ker ravno od zdravil govorimo, povémo, de je nek francoski misijonar v Ameriki neko zeliše znajdel, od kteriga se pripoveduje, de gotovo zoper kolero pomaga — pa takim zdravilnim znajdbam ni veliko verjeti. — Od znajdb ravno govorivši povémo, de je nek Anglež dežnik (marelo) znajdel, ki je takó pripraven, de se zna v žep (aržet) utakniti; znajdnik jo bo v Londonsko obertnijsko razstavo poslal. — Rusovsko vladarstvo je poslalo Avstrijskim rokodelcam, ključarjem, mizarjem, čevljarjem in rokodelcam vsake baže povabilo, de naj grejo na južno Rusko, kjer 500 tacih rokodelcov potrebnjejo. Kdor gré, se mu popotnina poverne in dobí še 15 gold. poverh. Iz Prage se jih neki več pripravlja, na Rusovsko se preseliti. — V Pragi je bila volitev mestnih županijskih odbornikov 29. dan p. m. Malokje so se tako možko poganjali za volitev mestniga odbora. Več dni poprej, piše „Union“, je bilo celo mesto v živih pomenkih zastran te važne volitve; volitve so bile v lepim redu dokončane. — Kakor se sliši, so na Ogerskim zasledili od Košuta skrito Ogersko krono v Liptavi, — V Peštu je spet tako nemirno, de so celo vsi shodi prepovedani. — Med Danci in Holsteinci bo kmalo konec vojske, ker je vladarstvo Angležko, Francosko, Rusovsko in Švedsko v edinstvu z našo vlado sklenilo, de naj se oblast Danskiga kralja obderži, zaveze Holsteina pa z nemškim tudi ne razderó. — Poprejšnji kralj Francoski Louis Filip je umerl v Klermontu na Angležkim. — Predsednik Francoske republike Napoljon je prišel po svojim popotavanju po deželi spet domú v Pariz, pa — kakor časniki govore — nič kaj vesel, zato ker je večidel vidil, de Francosko ljudstvo ni ž njim edinih misel.

Radovoljin preklíc v očitno zahvalo.

Ne prisiljen, ampak z veseljem preklícem besede, ki sim jih v Novicah (list 33.) izrekel, de tukaj v samotah se moramo dobrot Ljubljanske miloserčnosti anati. Ni res! Žlahtna miloserčnost Ljubljančanov ni omejena. Kjer je potreba, tamkej pristopi. Zakaj komej se je od naših čveterčik po „Novicah“ razglasilo, že sim prejel po visoko častitimu gosp. grofu Blagaju od nekiga gospoda in gospodične iz Ljubljane 7 gold., in po častiti vradnii gosp. Kleinmajerjeviga časopisa 5 gold. in obilno oblačilca, s kterimi blagodari sim starše čveterčik tako razveselil, de so le s solznimi očmi ponavljali besede: „Bog jim poverni vsim žlahtnim dobrotnikom!“ Dve sestrici ste šle čez dva, tretja pa čez 8 dni pred božje obličje. Četerta pa (pervorojena) objubi s svojim čverstim životkam daljši življenje, ki bo zdaj blagodare miloserčnih gospá in gospodov po svojih treh rajncih sestricah dobila in tudi rabila.

Cernoverški.

Prošnja.

Pomagajte ubogim Barovničanam, ki so 25. vel. travna pogoreli in vse svoje premošenje zgubili, — zdej jih pa še, brez postresja griža tare.

Današnjemu listu je pridjan 28. dokladni list in konec razlage srenjske postave.